

Osakesäästötili 2020 – Suomalainen piensijoittaminen muutoksen kynnyksellä

Henri Kuitunen

Tekijä(t) Henri Kuitunen	
Koulutusohjelma Liiketalous	
Raportin/Opinnäytetyön nimi Osakesäästötili – Suomalainen piensijoittaminen muutoksen kynnyksellä	Sivu- ja liitesivumäärä 26
<p>Tässä opinnäytetyössä selvitetään, mikä on tammikuussa 2020 lanseerattu osakesäästötili ja kuinka sen ensimmäinen vuosi sujui. Osakesäästötili luotiin kannustamaan uusia piensijoittajia aloittamaan säästämistä ja sijoittamista.</p> <p>Lisäksi tutkimuksessa selvitetään millaisia suomalaiset ovat sijoittajina yleisesti sekä muhin pohjoismaihin verrattuna, ja kuinka sijoittaminen on muuttunut vuoden 2020 aikana verrattuna edelliseen vuoteen ja vuosikymmeneen.</p> <p>Tutkimuskysymyksinä on, kuinka osakesäästötilin ensimmäinen vuosi sujui ja kuinka sijoittaminen on muuttunut osakesäästötilin myötä. Tutkimus on rajattu nimenomaan suomalaisiin sijoittajiin ja näitä on tutkittu avattujen osakesäästötilien määrällä sekä osakesijoittajien määrällä.</p> <p>Tietoperustassa kerrotaan osakesäästötilistä, sen verotuksesta, ennako-odotuksista ja vastaanotosta. Suomalaisen sijoittamiskäyttäytymistä esitellään sekä verrataan suomalaisia muihin pohjoismaihin. Tietoperustassa esitetään myös muiden pohjoismaiden osakesäästötiliä muistuttavia ratkaisuja sekä verrataan Suomen malliin.</p> <p>Aineistona on käytetty internetartikkeleita, muita julkaisuja ja asiantuntijoiden podcast keskusteluita. Itse tutkimuksessa on lähteenä tilastoja osakesäästötilien ja osakesäästäjien määrästä.</p> <p>Tutkimuksessa havaitaan, että osakesäästötili otti ensimmäisen kuukauden aikana vahvan alun tilin avaajien määrässä ja kasvu jatkui läpi koko vuoden – joskin koko ajan rauhoituksen. Tilin avaajia löytyi iästä ja sukupuolesta riippumatta. Osakesijoittajien määrä kasvoi myös koko vuoden, mutta varsinaista osakesäästöbuumia ei päässyt syntymään osakesäästötilin lanseeraamisesta huolimatta.</p> <p>On huomattavissa, että osakesäästötilille on tilausta ja kiinnostusta, mutta siinä on myös kehitettävää. Suomalainen osakesäästäminen on kasvussa ja kasvun toivotaan jatkuvan tulevaisuudessakin.</p>	
Asiasanat osakesäästötili, osakesijoittaminen, suomalaiset, sijoittajat	

Sisällys

1	Johdanto	1
1.1	Tavoitteet ja rajaukset	2
2	Osakesäästötili	4
2.1	Osakesäästötilin avaaminen	4
2.2	Verotus	5
2.3	Ennako-odotukset	7
2.4	Vastaanotto	8
2.5	Osakesäästötili muissa maissa	9
3	Sijoittaminen Suomessa	11
3.1	Osakesijoittaminen	12
3.2	Suomi ja muut Pohjoismaat	13
4	Osakesäästämisen muutos 2020 aikana	14
4.1	Osakesäästötili 2020	14
4.2	Sijoittamisen muutos 2020	20
4.3	Tutkimuksen tulokset	21
5	Pohdinta	22
	Lähteet	24

1 Johdanto

Suomalaiset ovat turvallisuushakuisia sijoittajia. Säästöt säilytetään mieluiten turvallisiksi koetuissa kohteissa kuten säästötileillä, määräaikaistalletuksissa sekä pankkien markkinomissa rahastoissa. Sijoittamisesta kysyttäessä suomalaiset mieltävät tärkeimmiksi sijoituskriteereiksi turvallisuuden, sijoituskohteiden riskittömyyden ja vaivattomuuden. Vastaus sitten tulee sijoittamisen perimmäinen tarkoitus eli sijoituksen tuotto. (Sijoitustieto 2014.)

Suomalaisilla kotitalouksilla oli vuonna 2019 rahoitusvaroja yhteensä noin 203 miljardia euroa. Näistä noin 46 %, noin 94 miljardia euroa, olivat talletuksia. Vain lähes viidennes, 39 miljardia euroa, oli pörssiosakkeita ja noin 14 % oli rahasto-osuuksia. (Pörssisäätiö 2020.)

Eduskunta hyväksyi osakesäästötiliä käsittelevän lain keskiviikkona 13.3.2019. Osakesäästötili panee suorat osakesäästöt verotuksellisesti samalle viivalle kuin sijoitusrahastot. Osakesäästötilin sisällä tehdyistä osakekaupoista ei tarvitse maksaa veroa, vaan vero maksetaan siinä vaiheessa, kun tililtä nostetaan varoja. Yksi ihminen voi sijoittaa osakesäästötilin kautta enintään 50 000 euroa. Sijoitukset voi tehdä yhdessä tai useammassa erässä. Enimmäismäärään ei lasketa sijoitusten arvonnousua. Osakesäästötilin luominen liittyy hallituksen hankkeeseen, jolla on haluttu poistaa sijoitustuotteiden verokohtelun epä johdonmukaisuutta. (HS.fi 13.3.2019)

Osakesäästötilin luomisella pyrittiin herättämään nimenomaan uusia sijoittajia aloittamaan sijoittaminen osakkeisiin ja säästämään tuottavammin. Ennen osakesäästötilin käyttöönottoa tehdyn sijoittajabarometrin mukaan osakesäästötili herättää kiinnostusta juuri sijoittamisesta kiinnostuneiden parissa. Ennakkoon osakesäästötilin hyötyjinä pidettiin muun muassa opiskelijoita, koska sen sisällä syntyneet tulot eivät vaikuta opintotukeen – toisin kuin arvo-osuustiliä käyttäessä. (Pörssisäätiö 2019.)

Suomalaiset sijoittajat vaikuttavat ensimmäisen viiden kuukauden mukaan olevan hyvin innostuneita osakesäästötilistä. Arvopaperikeskus Euroclear Finlandin ylläpitämään arvo-osuusjärjestelmään on toukokuun 2020 alkuun mennessä avattu 100 000 osakesäästötiliä. Tilastojen mukaan neljännes tileistä on avattu uusille osakesijoittajille. Osakesäästötilin avanneista reilu neljännes on naisia. (Euroclear 2.)

1.1 Tavoitteet ja rajaukset

Pyrin opinnäytetyössäni selvittämään, kuinka osakesäästötilin käyttöönotto on onnistunut. Tästä uudesta sijoittamisen muodosta kuultuani, kiinnostuin välittömästi, koska kuvittelin sen kannustavan erityisesti uusia sijoittajia aloittamaan säästäminen osakesijoittamisen kautta. Mielessäni on kuva, että suomalaiset säästävät huonoin menetelmin, mihin toivon muutosta.

Tietoperustassa kerron faktoja osakesäästötilistä ja sen käyttöönotosta. Tuon mukaan verotuksen näkökulmaa ja vertailen sitä muihin sijoitusmuotoihin – erityisesti arvo-osuustiliin. Tämän jälkeen kerron ennakko-odotuksista osakesäästötiliä kohtaan sekä sen vastaanotosta. Vertaan eri sijoittajatyyppeiden hyötyjä ja haittoja osakesäästötilistä sekä selvitän, kenelle se sopii parhaiten.

Osakesäästötili luotiin nimenomaan piensijoittajia silmällä pitäen, joten kolmannessa kappaleessa, kerron sijoittamisesta Suomessa. Kuvailen suomalaisten suhtautumista eri sijoittamisen ja säästämisen muotoja kohtaan sekä asenteesta yleisesti. Vertailen myös suomalaisia sijoittajia ja pohjoismaisia sijoittajia yleisellä tasolla.

Tutkimukseni on empiirinen ja neljännessä kappaleessa tietoperustaa hyväksikäyttäen vertailen suomalaisten sijoittamisen muutoksia vuoden 2020 aikana verrattuna aiempiin vuosiin – varsinkin vuoteen 2019. Tuon esiin myös tulevaisuuden näkymiä sekä odotuksia. Käytän mm. Euroclearin tilastoista muodostamiani kaavioita, näyttääkseni muutokset visuaalisesti sekä selitän niitä.

Lopuksi kasaan yhteen koko opinnäytetyöni tärkeimmät ajatukset, kerron työni prosessista ja onnistumisesta sekä pohdin yleisesti ajatuksia, joita työ itsessäni herätti.

Osakesäästötilistä tietoa etsiessäni käytin paljon internetlähteitä, koska se on aiheena tuore. Käytin lähteenä myös podcastia, koska olen itseäni tutkiessa tässä useiden opiskeluvuosieni aikana oppinut, että opin parhaiten kuunnellessani muita ja kerätessäni muistiinpanoja kuulemani perusteella.

Tutkimuskysymykset:

- 1. Kuinka osakesäästötilin ensimmäinen vuosi on mennyt?*
- 2. Onko osakesäästötili vaikuttanut sijoittajien käytökseen vuoden 2020 aikana?*

Tutkimukseni pohjautuu ensimmäisen kysymyksen osalta asiantuntijoiden näkemyksiin osakesäästötilin ensimmäisestä vuodesta. Ensisijaisena lähteenä käytän podcastia nimeltä Rahapodi, joka on Nordnetin talousasiantuntija Martin Paasin ja yhteistyökumppanuuksista vastaavan Miikka Luukkosen pitämä podcast. He tekevät uuden jakson viikottain joka torstai ja keskustelevat taloudesta, säästämisestä ja sijoittamisesta. Aiheet vaihtelevat viikottain ja kuuntelijat voivat myös esittää heille kysymyksiä.

Toisessa tutkimuskysymyksessäni tutkiessani sijoittajien käytöksen muutosta vuonna 2020 käytän lähteinä tilastoja sijoittamisen muutoksista. Pyrin eri kolumneja ja artikkeleita hyväksi käyttäen selvittämään, kuinka sijoittaminen on muuttunut vuoden 2020 aikana ja onko osakesäästötilillä ollut vaikutusta. Itseäni henkilökohtaisesti kiinnostaa, onko tämä uusi sijoittamisen muoto kannustanut uusia ihmisiä aloittamaan säästäminen osakesijoitusten kautta.

2 Osakesäästötili

Eduskunta hyväksyi osakesäästötiliä käsittelevän lain keskiviikkona 13.3.2019. Tätä uutta sijoittamisen muotoa oli valmisteltu ja odoteltu useampi vuosi. Nordnetin järjestämässä kyselyssä 97 % vastaajista piti osakesäästötiliä mielenkiintoisena uutena sijoittamisen muotona. Samassa kyselyssä noin 60 % vastanneista sanoi aikovansa olla mukana ensimmäisten joukossa avaamassa tiliä. (HS.fi 13.3.2019; Rahapodi 176.)

Tarkoituksena osakesäästötilissä on asettaa suorat osakesäästöt samaan asemaan verotuksen suhteen, jossa sijoitusrahastot ovat olleet jo pitkään. Lisäksi asiantuntijoiden mielestäni osakesäästötili on ensisijaisesti – ja kuten myös nimi viittaa – pitkäaikaiseen sijoittamiseen eli säästämiseen. Lähtökohtaisesti tarkoitus on, että sijoittaa ajan myötä sekä omien mahdollisuuksien mukaan maksimisumman ja kasvattaa tilin arvoa. Verotuksesta tulee varsinainen hyöty, joka kannustaa sijoittamaan tuotot uudelleen, eikä nostamaan rahoja omaan käyttöön. (HS.fi 13.3.2019; Rahapodi 176.)

Osakesäästötili koostuu kahdesta osasta, jotta sen toiminnan seuraaminen on helpompaa. Siinä on erikseen rahatili, jonne laitetaan tilille sijoitettu raha, ja osakkeiden säilytystili, josta näkee kuinka paljon ja mitä osakkeita omistaa. Osakesäästötilille voi sijoittaa enintään 50 000 euroa rahaa, mikä näkyy rahatilillä. Rahat voi tallettaa yhdellä kertaa tai useampana talletuksena. Samaan aikaan osakesäästötilillä voi olla siis sekä osakkeita että rahaa. Sinne ei voi kuitenkaan siirtää aiempia arvo-osuustilin kautta sijoitettuja osakkeita. (Vero 1.)

Nimensä mukaisesti osakesäästötili on tarkoitettu ainoastaan suoraan osakesijoittamiseen. Osakkeita voi ostaa suoraan pörssistä, monenkeskisestä kaupankäyntijärjestelmästä – kuten First North Helsinki – tai sitten listautumisanneista. Sijoitusten ei täydy rajoittua vain suomalaisiin osakkeisiin, vaan tilin omistaja voi sijoittaa rahojaan myös ulkomaan pörssien tarjoamiin kohteisiin. Osakesäästötilin ollessa rajoitettu vain osakesäästämiseen, ei sen kautta voi sijoittaa esimerkiksi rahastoihin, listaamattomien yritysten osakkeisiin, joukkovelkakirjalainoihin eikä johdannaisiin. (Sijoittaja 2020.)

2.1 Osakesäästötilin avaaminen

Kun osakesäästötili avataan, se edellyttää, että luodaan sopimus verovelvollisen Suomen kansalaisen ja palveluntarjoajan välille. Palveluntarjoajia ovat Suomessa muiden muassa Nordea, Danske Bank ja Nordnet. Osakesäästötilin omistajan on oltava luonnollinen henkilö. (Vero 2.)

Nordnet mahdollisti osakesäästötilin avaamisen jo marraskuussa 2019, mutta tilillä pystyi alkaa käymään kauppaa luonnollisesti vasta 1.1.2020, kun sen käyttö oli sallittua. Nordnet on monin osin ollut vahvasti esillä osakesäästötilin suhteen ja markkinoinut vahvasti. Nordnetin lisäksi heti lanseerauspäivänä osakesäästötiliä tarjosivat myös Nordea, Danske Bank ja Mandatum. (Rahapodi 176; Rahapodi 183; Taloussuomi)

Isoista pankeista esimerkiksi Osuuspankki ei avannut mahdollisuutta osakesäästötiliin ollenkaan vuoden 2020 aikana. Osuuspankin uskotaan häviävän suuresti, koska ei alusta asti lähtenyt peliin mukaan. Myös S-Pankki on päättänyt, ettei tarjoa osakesäästötiliä asiakkailleen. Sen sijaan he tekevät yhteistyötä Nordnetin kanssa, jonne kannustavat asiakkaitaan siirtymään, jos osakesäästötili kiinnostaa. (Rahapodi 176; Rahapodi 183; Taloussuomi)

2.2 Verotus

Verotuksen silmissä osakesäästötilin kohtelu on erilaista verrattuna muiden sijoitustilien – kuten esimerkiksi arvo-osuustilin – verotukseen. Sijoitustoiminnan tuottoja verotetaan vasta siinä vaiheessa, kun varallisuutta ollaan nostamassa pois osakesäästötililtä. (Vero 2.)

Osakesäästötilin sisällä voi ostaa ja myydä pörssiosakkeita ilman, että jokaisesta yksittäisestä myynnistä maksaa veroa – myöskään osinkoja ja korkotuloja ei veroteta siinä vaiheessa, kun ne tulevat osakesäästötilille. Tuotto verotetaan vasta, kun tililtä nostetaan rahaa. (Vero 1.)

Vähennyskelpoisuus verotuksen näkökulmasta poikkeaa myös perinteisestä sijoittamisesta. Totutusti myynnin yhteydessä syntyneet tappiot on voitu veroilmoitusta täyttäessä vähentää voitoista, jolloin verotettava tulo on pienempi kuin todellisuudessa voitot ovat olleet. Osakesäästötilin saadessa hyötyä verotuksessa sen voittojen ja osinkojen verottoman uudelleensijoittamisen kautta, sen tappio on vähennyskelpoinen vasta, kun tili lopetetaan. (Vero 2.)

Vaikka osakesäästötiliä tarjoaa useampi palveluntarjoaja, voi verovelvollisella suomalaisella oikeushenkilöllä olla vain yksi osakesäästötili olemassa. Jos avaa useamman tilin, on lakiin kirjattu rangaistusmenettely veronkorotuksena. Verohallinto määrää verovelvolliselle 10 euron veronkorotuksen jokaiselta päivältä verovuoden ajalta, jolla verovelvollisella on ollut käytössä useampi kuin yksi osakesäästötili. Veronkorotus on osakesäästötilisopimuskohtainen eli, jos pitää kahta tiliä samanaikaisesti käytössä, määrätään 10 euron veronkorotus näiltä molemmilta tileiltä. (Vero 2.)

Esimerkiksi, jos pitää koko vuoden ajan kahta osakesäästötiliä, kertyy veronkorotusta yhteensä 7 300 euroa. Eli 2x10 euroa per 365 päivää.

(Vero 2.)

Konkreettinen verohyöty osakesäästötilissä – verrattuna arvo-osuustiliin – tulee osinkojen maksamisessa. Normaalisti arvo-osuustiliin sijoittaessa osingosta 85 % on veronalaista tuloa ja 15 % on verovapaata. Tällöin – pääomatulojen ollessa alle 30 000 euroa – osingosta maksetaan veroa noin neljännes ja tarkalleen 25,5 %. (Veronmaksajat; Rahapodi 176.)

Osakesäästötilissä korkoa korolle -efekti pääsee tuloutumaan verolyhentämättömänä samaan tapaan kuten sijoitusrahastoissa. Perinteisessä osakesäästämisen osinkoa maksava yritys nappaa osingosta verottajalle menevän noin neljänneksen, jolloin se on suoraan pois sijoittajalta. Osakesäästötilissä taas myös tuo verottajalle menevä neljännes jää sijoittajalle uudelleensijoitettavaksi. (Veronmaksajat; Rahapodi 176.)

Esimerkki: Yritys maksaa sijoittajalle osinkoa 4 %.

Arvo-osuustilissä: sijoittaja saa verojen jälkeen $4\% * 0,745 = 2,98\%$ osinkoa

Osakesäästötilissä: sijoittaja saa uudelleen sijoitettavaksi koko 4 %

Määrällisesti tämä saattaa alkuun kuulostaa pieneltä, mutta useampien vuosien aikana tästä kasvaa iso lovi, jos sijoittaa arvo-osuustilin kautta.

On kuitenkin huomioitava, että osakesäästötilissä tietyllä tapaa ajateltuna osingot verotetaan kuitenkin 100-prosenttisesti, koska tililtä tuottoa nostaessa ei huomioida osingon määrää, eikä siitä myöskään mikään ole verovapaata. Arvo-osuustilin osingoista 15 % on verotonta ja 85 % verotettavaa. Kuitenkin hyöty korkoa korolle -efektistä, joka saadaan osakesäästötilistä, pyyhkii tämän miinuksen merkityksettömäksi. (Valtiovarainministeriö; Veronmaksajat)

Valtiovarainvaliokunnan verojaoston Antti Sinkman on julkaissut esityksen osakesäästötilin verosäännöksistä vuoden 2019 alussa. Esityksessään hän arvioi osakesäästötilin verotuottovaikutuksen olevan valtiolle negatiivista vuosi vuodelta enemmän. Hän arvioi, että esimerkiksi vuonna 2025 valtiolta jäisi 100 miljoonaa pääomaveroa saamatta osakesäästötilin verotuksesta johtuen. (Valtiovarainministeriö.)

2.3 Ennako-odotukset

Etenkin nuoret ja alle kaksi vuotta sijoittaneet hyödyntäisivät osakesäästötiliä, jos siihen olisi mahdollisuus, selviää Pörssisäätiön ja Osakesäästäjien Keskusliiton teettämästä sijoittajabarometrista. Alle kaksi vuotta sijoittaneista 83 prosenttia ilmoitti, että he haluaisivat ottaa osakesäästötilin käyttöönsä. Kaikista vastaajista kaksi kolmasosaa liputti käyttöönoton puolesta. (Pörssisäätiö 2017.)

Parhaan hyödyn osakesäästötilistä saavat irti ne, jotka tulevat käymään edes jonkin verran kauppaa, koska hyödyn tai korkeamman nettotuoton realisoituminen vaatii jonkinasteista kaupankäyntiaktiivisuutta, väittää Danske Bankin senioristrategi Kaisa Kivipelto pankin omilla sivuilla tehdyssä haastattelussa. (Danske Bank 2019.)

Osakesäästötili eroaa perinteisestä osakesijoittamisesta suurinten verotuksen suhteen. Osinkojen ja myyntivoittojen verotuksen lykkääntymisen myötä sen uskotaan hyödyttävän eniten pitkäaikaista sijoittajaa. (Yle 2019.)

Sijoittajatyypeistä osakesäästötili sopii erityisesti mm. eläkepäiviä varten rahaa säästävälle ja joko lapsilleen tai lapsenlapsilleen säästävälle, sanoo Nordean sijoitustuotejohtaja Tanja Eronen Ylen artikkelissa. Eronen uskoo myös osakesäästötilin kiinnostavan sekä aktiivisia, kokeneita osakesijoittajia että aloittelevia, sijoituksesta kiinnostuneita ensikertalaisia. (Yle 2019.)

2.4 Vastaanotto

Osakesäästötili sai vahvan lähdön ensimmäisen kuukauden aikana, kun tilejä avattiin tammikuun aikana 60 042. Tilien markkina-arvo oli 3.2.2020 116 miljoonaa euroa, mikä tarkoittaa yhtä tiliä kohdin keskimäärin 1 932 euroa. Yhdessä kuukaudessa tileille kerääntynyt markkina-arvo vastaa noin 0,29 % kotitalouksien omistamien suomalaisten pörssi-osakkeiden kokonaisarvosta. (Euroclear 1.)

Uusi sijoittamisen muoto herätti kiinnostusta sekä miehissä että naisissa ensimmäisen kuukauden aikana. Reilu 60 000:sta tilin ensimmäisenä kuukautena avanneesta hieman vajaa neljännes oli naisia – 24,3 %. Naisten osuus markkina-arvosta oli taas 15 %. (Euroclear 1.)

Tilin avanneista merkittävimmät ikäluokat olivat 18-29-vuotiaat ja 30-39-vuotiaat, mitkä muodostivat yhteensä 54,9 % prosenttia kaikista ensimmäisenä kuukautena avatuista tileistä. Kuitenkin markkina-arvossa mitattuna 18-29-vuotiaat ovat selvästi alempana vanhempiin ikäluokkiin verrattuna – esimerkiksi heidän keskimääräisen tilin arvon on noin 500 euroa pienempi kuin 30-39-vuotiailla, vaikka tilien yhteismäärä on lähes sama. (Euroclear 1.)

Kun osakesäästötili avattiin 1.1.2020 kuhina sen ympäri oli suuri ja myös poliitikot näkivät tämän tilaisuutena. Kokoomuksen puheenjohtaja Petteri Orpo astui heti tammikuussa esiin kertomaan, kuinka osakesäästötiliä tulisi kehittää eteenpäin. Hän nosti esiin, että talusrajaa voisi korottaa jopa tuplaamalla ja myöhemmin poistaa. Lisäksi hän esitti, kuinka osakesäästötiliin voisi lisätä suorien osakkeiden lisäksi myös muita sijoitusinstrumentteja, kuten rahasto- ja etf-sijoituksia. (Talouselämä.)

Lisäksi Orpo antoi vahvasti ainakin julkisuuteen tukeaan osakesäästötilille. Hän kertoi siirtyvänsä itse tekemään osakesijoituksensa os-tilin kautta ja uskoi vahvasti tämän sijoitustavan tulevaisuuteen. Hän uskoi myös osakesäästötilin suuren kiinnostuksen herättävän Helsingin pörssiä ja parantavan suomalaisyritysten rahoitusta. (Talouselämä.)

Danske Bankin senioristrategi Kaisa Kivipelto pohtii Danske Bankin tiedotteessa alkuvuoden 2020 aikana tapahtuneita muutoksia suomalaisten sijoittajien käytöksessä ja niiden syitä. Hän uskoo osakesäästötilin olevan ainakin alkuvaiheessa hyvin voimakkaasti osakekauppaa lisäävä tekijä. Danske Bankin tiedotteen mukaan osakesäästötili ei ole kuitenkaan ohjannut sijoituksia Suomeen normaalia enempää. (Kauppa-lehti 1.)

2.5 Osakesäästötili muissa maissa

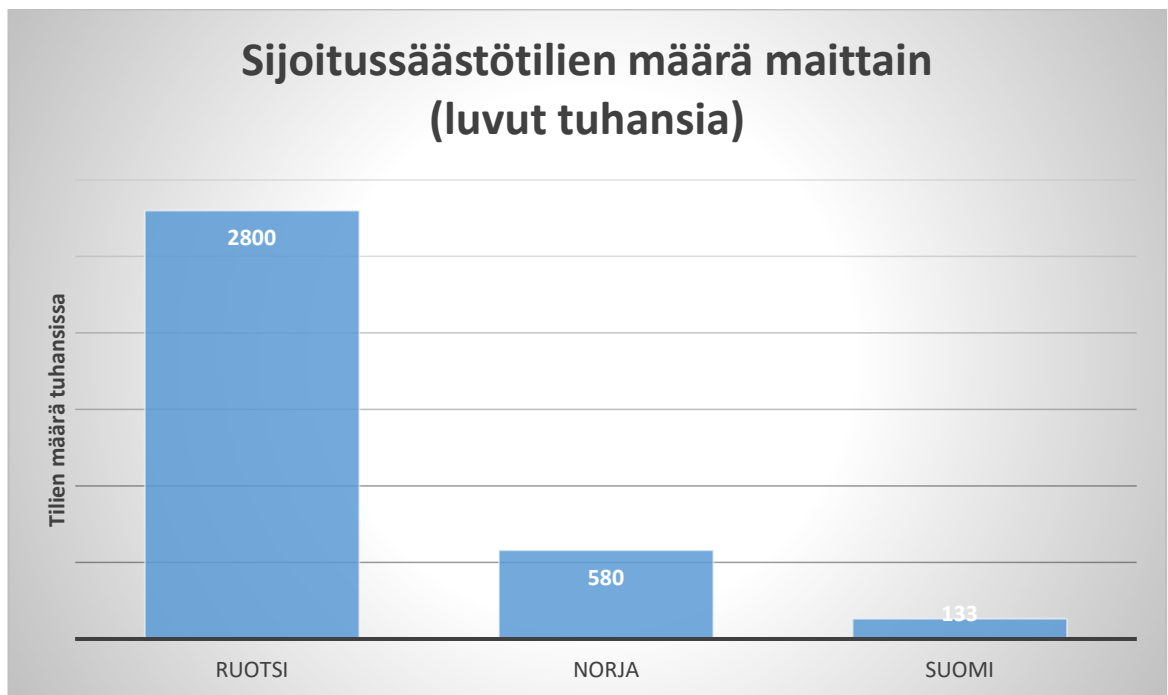
Osakesäästötilin kaltaisia tilejä esiintyy myös muissa pohjoismaissa – kuten Ruotsissa, Norjassa ja Tanskassa. Suomi on näitä maita myöhässä osakesäästötilinsä lanseerauksen kanssa, mutta tähän voi vaikuttaa, että Suomessa haluttiin katsoa, kuinka sijoitustilit ovat saaneet tuulta alleen. (Eva 2020.)

Ruotsalainen sijoitussäästötili, investeringssparkonto (tästä eteenpäin ISK-tili), tarjottiin kansalaisille 2012 ja se on huomattavasti pidemmälle kehitetty kuin suomalainen osakesäästötili. Tilillä ei ole maksimisummaa, sijoittaja voi avata halutessaan useamman ISK-tilin – kuten noin 700 000 ihmistä on tehnyt, varoja voi sijoittaa useampaan eri sijoitusinstrumenttiin ja lisäksi sillä on oma verotustyylinsä. Siinä missä osakesäästötili on vain suoraan osakesijoittamiseen, voivat ruotsalaiset sijoittaa rahojaan ISK-tilillä osakkeiden lisäksi myös rahastoihin ja joukkovelkakirjoihin. Suomalainen osakesäästötili on siis hyvin riisuttu versio ruotsalaisesta vastaavasta, mutta sen voi kuvitella kehittyvän tästä ensiver-siostaan. (Eva 2020.)

Tanskalainen sijoitussäästötili, aktiesparekonto (tästä eteenpäin ASK-tili), on suomalaisen os-tilin tapaan tuore tapa sijoittaa, koska se avattiin käyttöön vasta viime vuoden 2019 alussa. Se on suomalaiseen tapaan hyvin riisuttu ja alkeellinen versio vielä. Tilillä voi käydä kauppaa suoraan osakkeilla ja rahastoilla, jotka ovat osakepainotteisia. Yläraja talletuksen suhteen on 50 000 kruunua, mutta sitä korotetaan pienesti vuosittain hallituksen päätöksen mukaisesti. Tilin tuotosta maksetaan joka vuosi 17 prosentin vero, kun normaali pääomaverot Tanskassa on 27-42 prosenttia. Kauppaa voi käydä ja varoja voi tililtä nostaa verovapaasti. (Eva 2020.)

Vuoden 2017 alussa avattiin Norjassa sijoitussäästötili nimeltä aksjesparekonto (tästä eteenpäin AS-tili). AS-tilissä poikkeuksellista on, että sitä potkittiin eteenpäin kymmenisen vuotta ennen sen lanseerausta. Sillä pyrittiin ennen kaikkea helpottamaan tavallisten norjalaisten mahdollisuuksia sijoittaa. Ruotsalaisen ISK-tilin tapaan myöskään AS-tilissä ei ole ylärajaa talletuksille. Sitten taas tanskalaiseen tyyliin AS-tilissä voi suoran osakesijoittamisen lisäksi sijoittaa myös osakepainotteisiin rahastoihin. Verotuksessa myös AS-tili jää maansa normaalia pääomaveroprosenttia alhaisemmaksi, mutta Norjan tapauksessa se ero syntyy siitä, kun ennen verotusta voitosta otetaan pois normaalituottovähennys. Tilin sisällä voi käydä kauppaa ilman veroseuraamuksia, kuten pystyy myös muissa pohjoismaiden sijoitussäästötileissä. (Eva 2020.)

Jos vertaillaan tilien määrää eri maissa kuten esimerkiksi Norjassa ja Ruotsissa, on tilejä huomattavasti enemmän kuin Suomessa. Ruotsissa tilejä on noin 2,8 miljoonaa ja Norjassa oli marraskuun 2019 lopulla noin 580 000. Euroclearin tilastojen mukaan Suomessa oli marraskuun 2020 alussa, eli melkein ensimmäisen vuoden jälkeen, tilejä avattu noin 133 000. Ero on iso, mutta Ruotsiin verratessa on otettava huomioon, että Ruotsin ISK-tili on ollut olemassa jo 9 vuotta ja se on myös selvästi monipuolisempi sekä ilman talletusten ylärajaa. Norjan AS-tilille tulee 2020 vuoden loppuun mennessä lähes 4 vuotta täyteen. (Euroclear 3; Eva 2020)

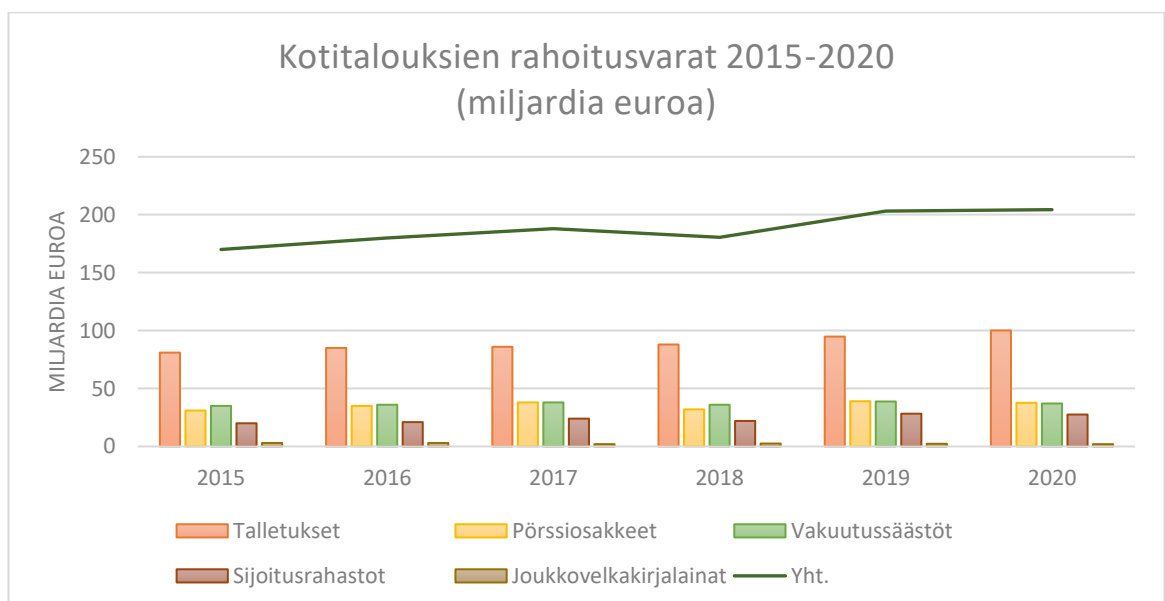
Kuva 1: Sijoitussäästötilien määrä maittain. Luvut tuhansissa. (Eva 2020.)

3 Sijoittaminen Suomessa

Suomalaista sijoittajaa voi helposti kuvata turvallisuushakuiseksi, riskejä vältteleväksi ja kansanviisaaksi sijoittajaksi. Säästötilit, määräaikaistalletukset ja pankkien markkinoimat rahastot ovat suuressa arvostuksessa tyypillisen suomalaisen sijoittajan silmissä. Vaikka suomalainen sijoittaja hakee ns. turvallisia kohteita, on se silti perso pikavoitoille. Tämä näkyy esimerkiksi osakesijoittamisessa siinä, että laitetaan rahoja yksittäisiin kohteisiin, jotka ovat olleet joskus korkealla ja niiden uskotaan sinne takaisin nousevan tai yritykseen, joiden toivotaan räjähtävän käsiin. (Sijoitustieto 2014.)

Finanssialan keskusliitto teki 2010-luvun alussa tutkimuksen, jossa selvitettiin suomalaisten kriteerejä sijoittamisen suhteen. Sijoituksen tuotto ei ollut aivan ensimmäisten joukossa, mikä kuulostaa poikkeukselliselta – sehän on pohjimmiltaan sijoittamisen tarkoitus. Sijoitusmuotoja ja -kohteita valitessa tulisi pyrkiä hajauttamiseen ja hallittuun riskiin. (Sijoitustieto 2014.)

Alla olevasta kaaviosta näkee suoraan, kuinka trendi on pysynyt hyvin samana useamman vuoden. 2020 vuoden luvut ovat lokakuulta ja niissä talletuksien osuus on jo 49 % eli noin puolet suomalaisten varallisuudesta lepää käyttö- tai säästötilillä, joissa molemmissa tuotto on lähes poikkeuksetta alle inflaation. Potentiaalia suomalaisten varallisuuden kasvulle on edelleen, kunhan kansalaisia saataisiin kannustettua esimerkiksi osakesijoittamiseen, mitä kautta myös yritykset hyötyisivät enemmän ja heidänkin kasvupotentiaalinsa kasvaisi. (Pörssisäätiö 2020.)

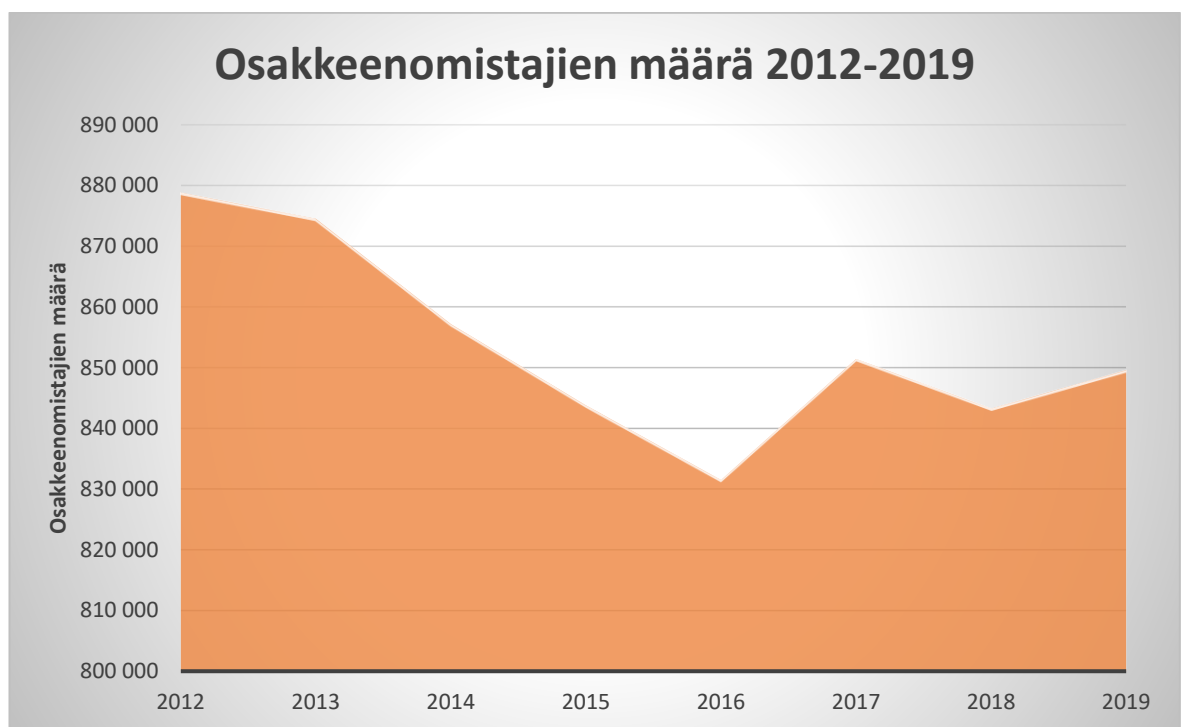

Kuva 2: Hahmotelma kotitalouksien rahoitusvaroista. Luvut päivitetty 6.10.2020 (Pörssisäätiö 2020.)

2000-luvun ensikymmenen loppupuolilla tapahtuneen finanssikriisin jälkeen on nähty historian pisin nousuputki Yhdysvalloissa – osakkeet ovat tehneet pelkkää nousua 2009 vuodesta alkaen. Positiivinen kuva ja loputtomalta vaikuttava kasvu on houkutellut paljon uusia sijoittajia. Lisäksi 2010-luvulla nuorten sijoittajien ja erityisesti naisten kasvu on ollut suurta Nordnetin tilastojen mukaan. Syiksi tähän uskotaan olevan järkevä kulutuksen myötä ylimääräiseksi jäänyt raha ja työelämän muutosten myötä lisääntynyt talouden suunnittelu. (Nordnet 2018.)

3.1 Osakesijoittaminen

Suomessa oli osakkeenomistajia vuonna 2017 yhteensä 851 453. Elinkeinoelämän valtuuskunnan raportin mukaan osakeomistuksia oli samana vuonna 25 000 euroa asukasta kohden. Osakeomistuksia asukasta kohden oli hieman enemmän kuin Norjalla, mutta Tanska ja Ruotsi olivat selvemmin edellä. Suomi on usein ajateltu naapurimaitaan köyhemmiksi, mutta viime vuosina on edistystä ollut. (Euroclear 4; Eva 2020.)

Kuva 3: Osakkeenomistajien määrä 2012-2019 marraskuussa. (Euroclear 4.)

2000-luvulla asenne Suomessa säästämiseen sijoittamisen kautta on muuttunut, mikä selviää tutkimuksista. Sijoittaminen koetaan toimivaksi keinoksi lisätä niin yksityishenkilöiden varallisuutta kuten myös sitä koko kansantalouden varallisuutta. Muutos merkittävä, kun vertaa kyselyihin vuonna 2000 ja vuonna 2020. 2000 vain 42 % suhtautui sijoittamiseen positiivisesti ja vuonna 2020 jo 62 % oli tätä mieltä. Muita ryhmiä enemmän osuus on noussut selkeinten nuorten keskuudessa. (Eva 2020; Kauppalehti 2.)

3.2 Suomi ja muut Pohjoismaat

Suomea ja muita Pohjoismaita vertailtaessa ensimmäisenä nousee esiin, kuinka Ruotsi on selvästi ollut pioneeri, jota muut Pohjoismaat ovat seuranneet. Ruotsi aloitti jo 1970-luvulla alustavasti työstämään talouspolitiikkaa, jonka pohjaideana oli, että myös työväenluokat ovat oikeutettuja saamaan samoja mahdollisuuksia vaurastua kuin varakkaampi osa väestöstä. Tämä näkyi konkreettisesti, kun he loivat verovapaat osakesäästö- ja jokamiehenrahastot. (Eva 2020; Kauppalehti 3.)

Vaikka Ruotsi on edelläkävijä, on Tanska noussut monissa tilastoissa vähintään rinnalle, joissain jopa ohi. 2017 ruotsalaisilla oli osakeomistuksia 59 000 euroa per kotitalous, kun tanskalaisilla vastaava oli 46 000 euroa. Kotitalouksien nettovarallisuus saman vuonna oli Ruotsilla 90 000 euroa ja Tanskalla 84 000 euroa. Suomella taasen oli osakeomistuksia per kotitalous alle puolet Ruotsin luvuista ja kotitalouksien nettovarallisuus oli vain reilu neljännes Ruotsin vastaavasta. Norja jäi Suomesta näissä tilastoissa muutaman tuhannen molemmissa. (Eva 2020; Kauppalehti 3.)

Suurin ero Suomessa muihin Pohjoismaihin verratessa on asenteesta rahojen säästämistä kohtaan. Suomalaiset säästävät rahaa ajatellen, että sitä on olemassa, kun sitä tarvitaan vaikeina aikoina. Kun taas muissa maissa säästäminen mielletään nimenomaan sijoittamiseksi tulevaisuuteen. Säästämisen tarkoituksena on kasvaa korkoa, jotta myöhemmin varallisuutta olisi enemmän. Tämä näkyy myös siinä, että suomalaisten varat ovat valtaosin talletuksina joko pankkitilillä tai erinäisillä säästötileillä, joissa korko on tasainen, mutta hyvin mitätön. Tämän luvun alussa (s.13) on kaavio, jossa näkyy suomalaisten varallisuuden jakautuminen eri kohteisiin. (Eva 2020; Kauppalehti 3.)

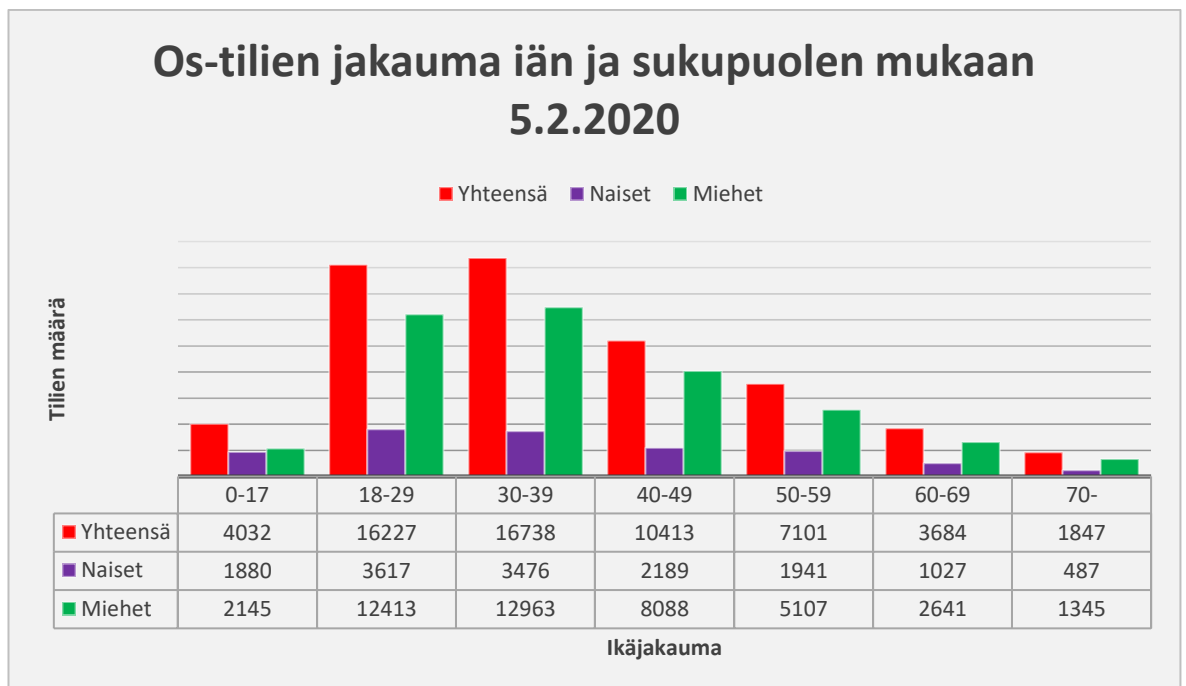
Sijoitussäästötileistä puhuttaessa, siinä missä Ruotsi on rakentanut yksityisten henkilöiden varallisuuden kautta vahvempaa kansantaloutta, on Suomessa pääosin oltu huolissaan näiden tilien vaikutusta valtion verotuloihin. Evan järjestämässä paneelissa ay-liike SAK:n pääekonomisti Ilkka Kaukoranta oli nimenomaan tästä huolissaan, mutta Mandatum Lifen johtaja Lauri Vaittinen oli puolustanut sijoitussäästötilien verotusta, koska uskoo verojen vain siirtyvän maksettavaksi tulevaisuudessa – ja olevan täten jopa parempi koko valtion talouden kannalta. (Eva 2020; Kauppalehti 3.)

4 Osakesäästämisen muutos 2020 aikana

Tässä kappaleessa tutkin tilastoja käyttäen, kuinka osakesäästötilin ensimmäinen vuosi meni ja kuinka sijoittaminen yleisesti muuttui vuoden 2020 aikana verrattuna edelliseen vuosikymmenen kehitykseen. Osakesäästötilin ensimmäisen vuoden tutkimisessa keskityn ensisijaisesti sen suosioon – huomioiden nimenomaan osakesäästötilien määrän kasvua vuoden mittaa. Sijoittamista tutkiessani keskityn osakkeenomistajien määrän kehitykseen vuoden 2020 aikana.

4.1 Osakesäästötili 2020

Tammikuun 2020 aikana Suomessa oli avattu 60 042 osakesäästötiliä Arvopaperikeskus Euroclear Finlandin tilastojen mukaan. Tilien säilytysten arvo oli noussut jopa yli 116 miljoonaan euroon. Näistä luvuista laskettuna keskiarvolta yhdellä tilillä oli 1 930 euroa, joka kuulostaa hyvin maltilliselta. Toisaalta kyseessä on vasta ensimmäisen kuukauden tilanne, eikä ole tietoa varsinaisesti, mikä on alkuperäisen sijoituksen ja kasvaneen koron määrä. Tilien arvot koostuvat pääosin talletuksista, koska eivät ole kuukaudessa ehtineet kasvaa korkoa kovin paljoa. (Euroclear 1.)

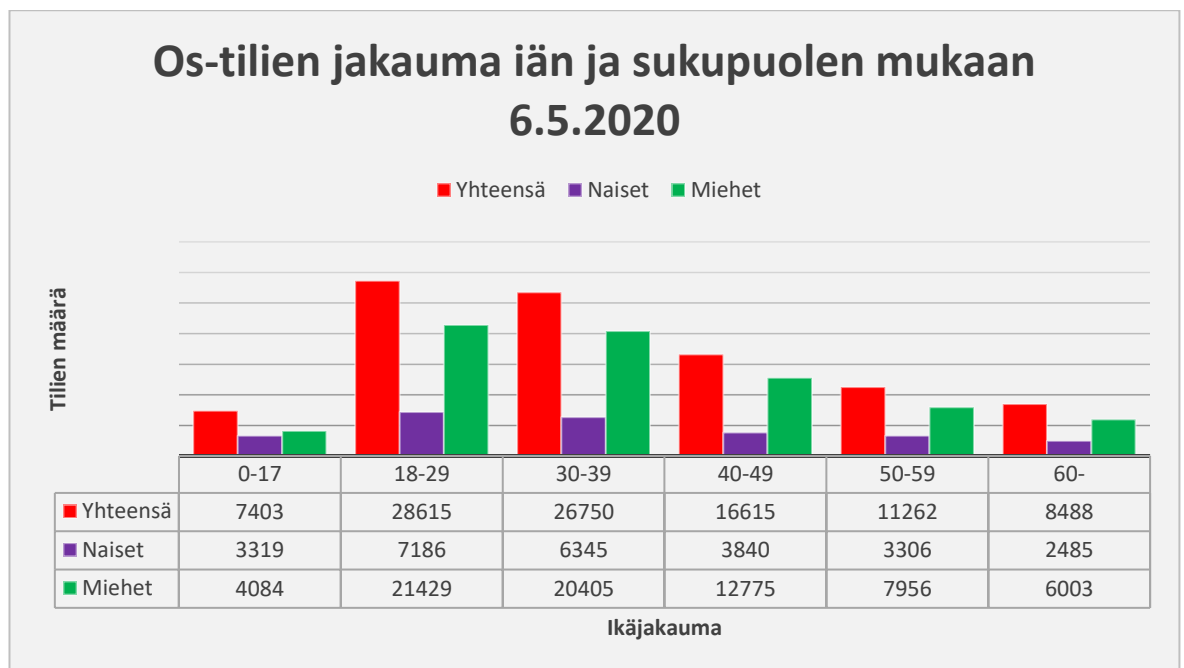
Kuva 4: Kaavio luotu Euroclearin tilastojen pohjalta 5.2.2020 (Euroclear 1.)

Yllä olevasta kaaviosta näkee, kuinka osakesäästötilien määrä on jakautunut iän ja sukupuolen mukaan. Luvuista näkee, että eniten tilejä ovat avanneet 18-29 ja 30-39-vuotiaat miehet sekä naiset. 40-49-vuotiaista on myös tilin avanneita hyvä määrä. Kuitenkin tuon

kahden suurimman ikäluokan ryhmä kattaa yli puolet, lähes 55 prosenttia kaikista tilin avanneista. Selvästikin vanhempaa kansaa lähestyessä on tilin avanneiden määrä huomattavasti laskusuuntainen, mikä selittyy sillä, että nuoremmat ihmiset ovat yleisesti vanhempia ihmisiä innokkaampia uusiin asioihin.

Sukupuolia vertailtaessa on ero huomattava. Tilin avanneista neljännes on naisia, mutta vielä isompi sukupuolien ero tulee tarkastellessa tilien markkina-arvoa. Naisten osuus koko markkina-arvosta on vain 15 %. (Euroclear 1.)

Toukokuun alkuun mennessä oli osakesäästötiliä avattu jo yli 100 000. Tilien sisältämien säilytysten arvo oli kokonaisuudessaan 334 987 767 euroa, jolloin yhden tilin keskimääräiseksi markkina-arvoksi jää toukokuun alussa noin 3 325 euroa. (Euroclear 2.)

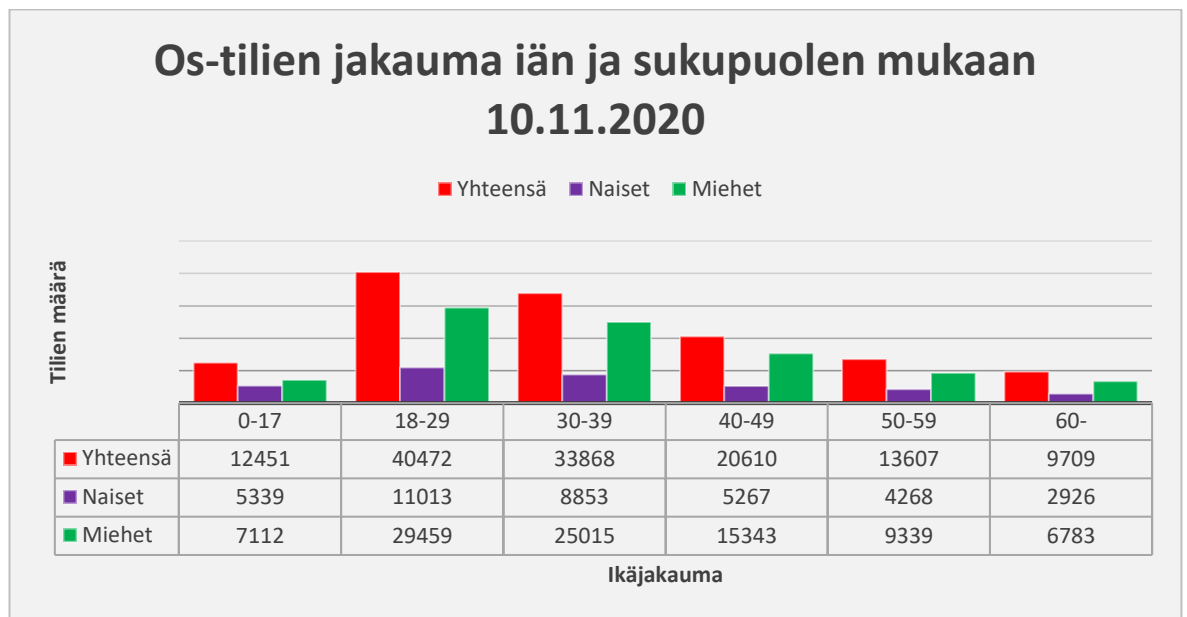

Kuva 5: Kaavio luotu Euroclearin tilastojen pohjalta 6.5.2020 (Euroclear 2.)

Toukokuun alun kaaviota verratessa helmikuun alun kaavioon, on huomattavissa, että vaikka tilien kokonaismäärä on lähestulkoon kaksinkertaistunut, ero ikäluokkien välillä ei ole juurikaan muuttunut. Edelleen tilejä on 18-29- ja 30-39-vuotiaiden parissa huomattavasti muita ikäluokkia enemmän. Tilien määrä on kasvanut hyvin tasaisesti jokaisessa ikäluokassa. Voidaan kuvitella, että ensisijoittajien esimerkin ja mahdollisten suositusten myötä ikätoverit ovat uskaltaneet lähteä mukaan uuteen tapaan sijoittaa ja säästää. (Euroclear 2.)

Sukupuolten välisessä erossa muutosta on tapahtunut hieman, kun naisten osuus on kasvanut sekä tilien määrässä että tilien markkina-arvossa tarkalleen 2 prosenttia. Euroclearin tilastoissa lisäksi viimeiset kaksi ikäluokkaa yhdistettiin uudessa tilastossa ilmeisesti sen takia, koska yli 70-vuotiaiden osuus jäi niin pieneksi. (Euroclear 2.)

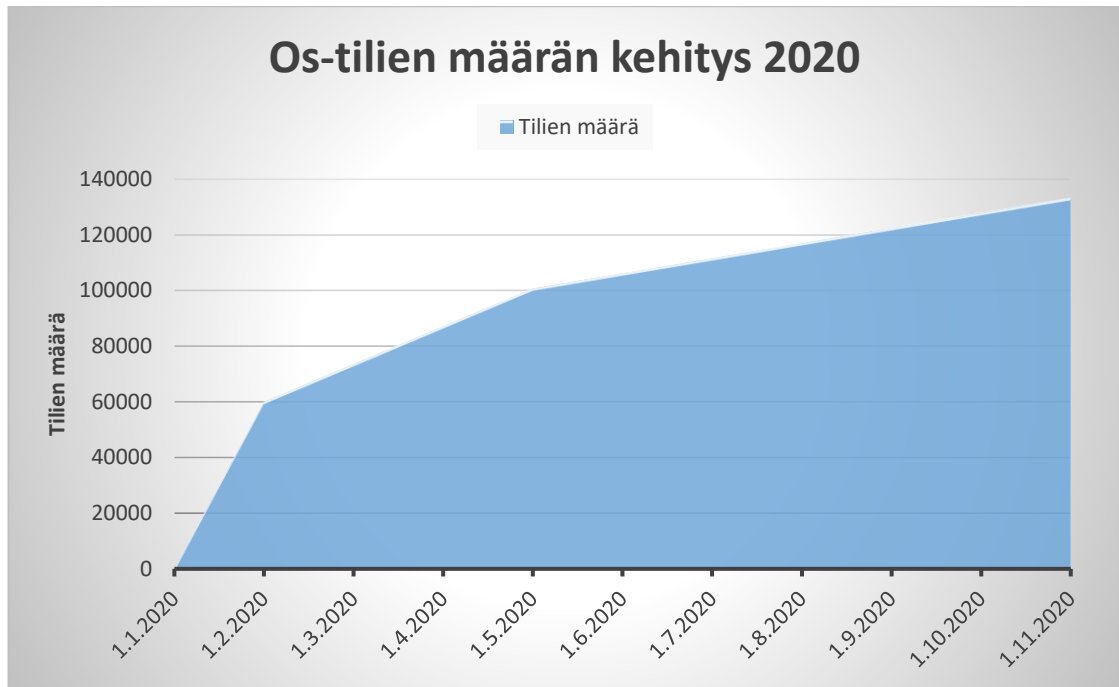
Kolmas tutkimukseeni mukaan ottama Euroclearin tilasto on marraskuun alusta. Sen mukaan osakesäästötiliä oli avattu 133 264 päivämäärällä 10.11.2020. Näiden markkina-arvo on 547 800 034 euroa, jolloin yhden tilin arvoksi tulee keskimäärin 4 111 euroa. (Euroclear 3.)

Kuva 6: Kaavio luotu Euroclearin tilastojen pohjalta 10.11.2020 (Euroclear 3.)

Kuten aiemmissakin ajankohdissa, on kaaviosta nähtävissä, että jakauma osakesäästötilien määrässä ei ole ikäluokkien välillä merkittävästi muuttunut. Jokaisen ikäluokan kohdalla tilien määrä on jatkanut kasvamistaan suhteellisesti hyvin samaan tahtiin. Naisten osuus tilien määrästä on jatkanut kasvua – jälleen sen 2 % verrattuna edelliseen. (Euroclear 3.)

Alla olevassa kaaviossa näkee os-tilien määrän kehityksen kokonaisuudessaan vuoden 2020 aikana. Euroclearin sivuilta sain dataksi vain aiemminkin esitelty kolmen eri ajankohdan luvut. Otanta on pieni, mutta niistä saa jonkinlaisen kuvan kehityksestä.

Kuva 7: Osakesäästötilien määrän kehitys 2020 (Euroclear 1; Euroclear 2; Euroclear 3.)

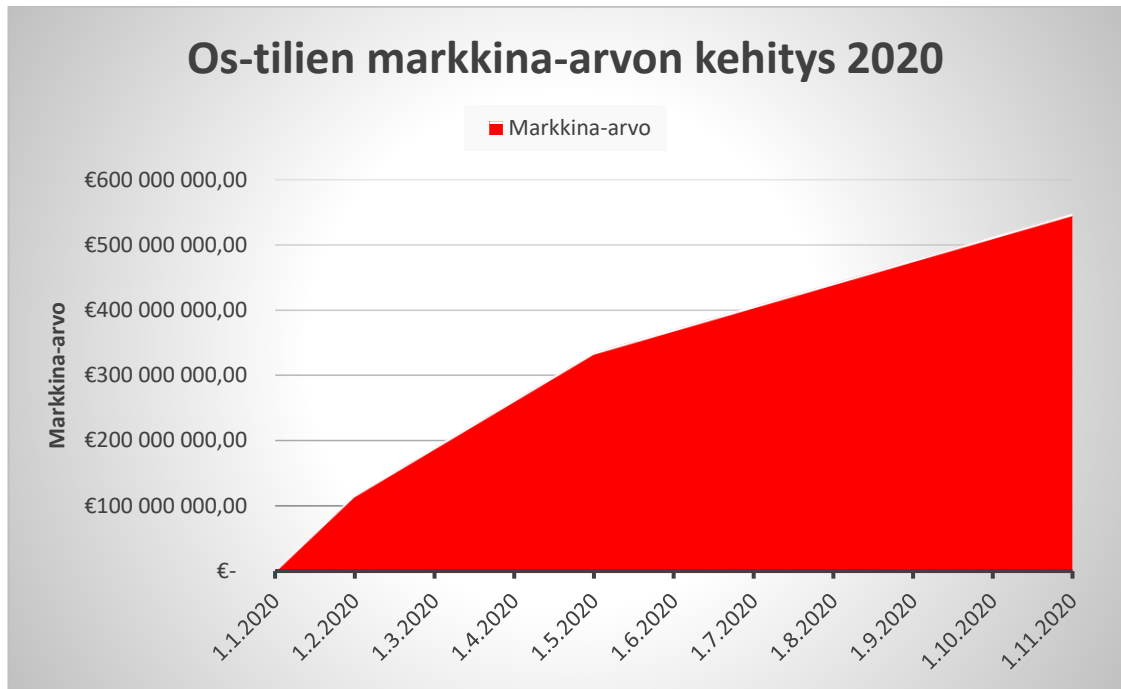
Yllä olevasta kaaviosta näkee selvästi, kuinka osakesäästötilin lupaavan alun jälkeen kasvu on ollut maltillisempaan vuoden kehittyessä. Tietenkin osittain tässä voi vaikuttaa yleinen epävarmuus tulevaisuuden suhteen esimerkiksi johtuen koronatilanteesta. Vahva alku viittaa siihen, että osakesäästötilin ympärille oli luotu parin vuoden aikana iso innostus, jonka myötä ensisijoittajat olivat jo varmasti tehneet päätöksen lähteä kokeilemaan.

Siinä missä ensimmäisen kuukauden aikana tilejä avattiin 60 042, avattiin niitä seuraavan kolmen kuukauden aikana vain 40 676. Kuukautta kohden tämä on vain noin 13 500 tiliä. Kyseessä on keskimäärin yhtä kuukautta kohden vain noin 22,5 prosenttia ensimmäisen kuukauden määrästä. Osakesäästötilien määrä kasvoi 68 % helmikuun alusta toukokuun alkuun. Pidän määrää kuitenkin hyvänä, koska ensimmäisen kuukauden aikana tilin avasivat siitä eniten kiinnostuneet ja heidän jälkeensä muut ovat seuranneet perässä joko odoteltuaan ja seurattuaan hetken kehitystä tai edelläkävijöiden suosituksista.

Toukokuusta puolen vuoden aikana uusia tilejä avattiin taas enää noin 33 000. Kasvu kuuden kuukauden aikana oli 32 % eli entistä yli puolet hitaampaa. Kuukautta kohden avattiin keskimäärin noin 5 420 uutta tiliä. Määrä on huomattavasti pienempi kuin ajanjaksolla helmikuusta toukokuuhun, mutta selittyy pääpiirteittäin samoilla syillä kuin aiemmassa kappaleessa pohdin. (Euroclear 1; Euroclear 2; Euroclear 3.)

Vaikka luvun alussa ilmoitin keskittyväni ensisijaisesti osaketilien määrään, haluan tämän lisäksi – ikäluokkien tasa-arvon nimissä – nostaa esiin tilastoja markkina-arvosta.

Alla-olevasta kaaviosta näkyy osakesäästötilien kokonaismarkkina-arvon kehitys vuoden 2020 aikana. Lähteenä ovat samat Euroclearin tilastot, joiden pohjalta muodostin aiemmatkin kaaviot.

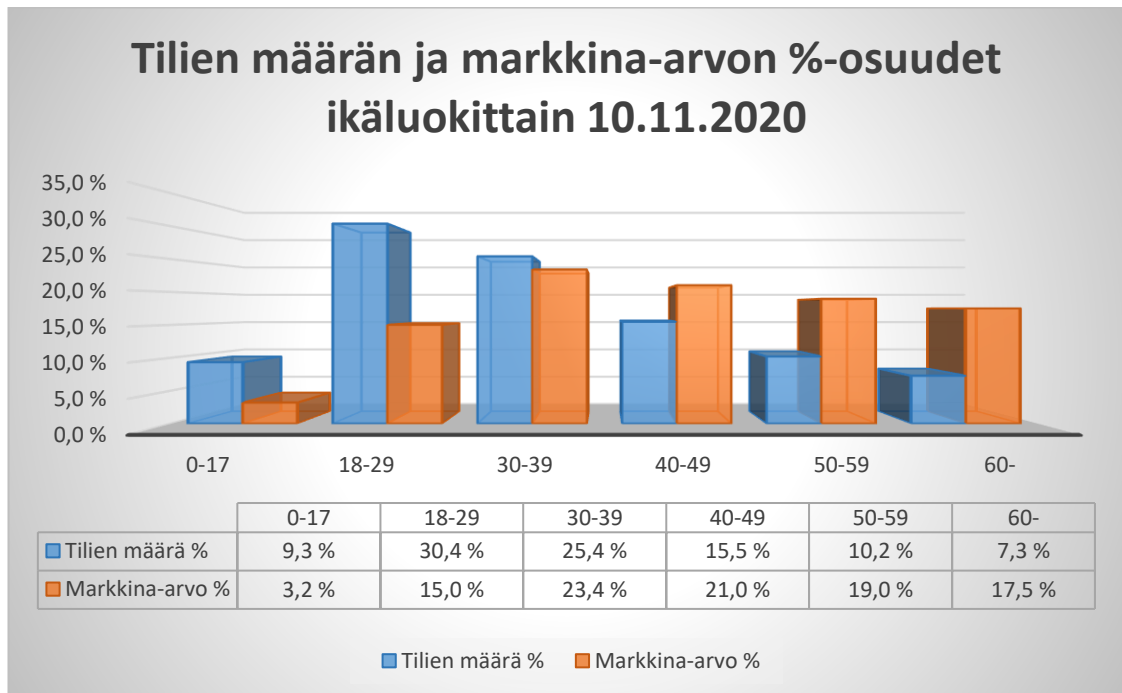

Kuva 8: Osakesäästötilien markkina-arvon kehitys 2020 (Euroclear 1; Euroclear 2; Euroclear 3.)

Markkina-arvon kaaviosta on nähtävissä, että kaikkien osakesäästötilien kokonaismarkkina-arvon kehitys on silmämääräisesti hyvin samankaltainen kuin osakesäästötilien määrän. Prosentuaalisesti kasvua vertaillessa nähdään kuitenkin että kasvu on markkina-arvossa selvästi isompaa, mikä selittyy esimerkiksi tilien kasvavan koron myötä, mutta myös sillä tilin avaamisten yhteydessä tehtyjen ensitalletusten jälkeen on tehty lisää talletuksia. Helmikuun alusta toukokuun alkuun tilien määrän kasvaessa 68 %, tilien markkina-arvo kasvoi samassa ajassa suhteellisen hurjat 189 %. Toukokuun alusta marraskuun alkuun tilien määrä kasvoi 32 % ja tilien markkina-arvo 64 %. (Euroclear 1; Euroclear 2; Euroclear 3.)

Keskimääräisesti yhdellä tilillä oli helmikuun alussa noin 1933 euroa. Toukokuun alussa yhden tilin keskimääräinen markkina-arvo oli taas 3 326 euroa eli kasvua kolmessa kuukaudessa oli tullut hieman reilut 72 prosenttia. Marraskuun alussa yhdellä tilillä oli keskimäärin noin 4 110 euroa ja kasvua oli 23,6 %. Trendi kasvun suhteen oli hyvin samankaltaista kuin tilien määrällä. (Euroclear 1; Euroclear 2; Euroclear 3.)

Viimeisessä tämän luvun kaaviossa esittelen vielä ikäluokkien eroista osakesäästötilien arvossa. Nostin tarkoituksella tässä tutkimuksessa ensisijalle nimenomaan osakesäästötilien määrän kehityksen, koska se kertoo isommassa kuvassa tämän uuden sijoitusmuodon kehityksestä tutkinta-ajankohdalla eli vuodelta 2020. Alla olevassa kaaviossa näkyy eri ikäluokkien tilien määrä kokonaisuudessaan sekä näiden markkina-arvo 10.11.2020. (Euroclear 1; Euroclear 2; Euroclear 3.)

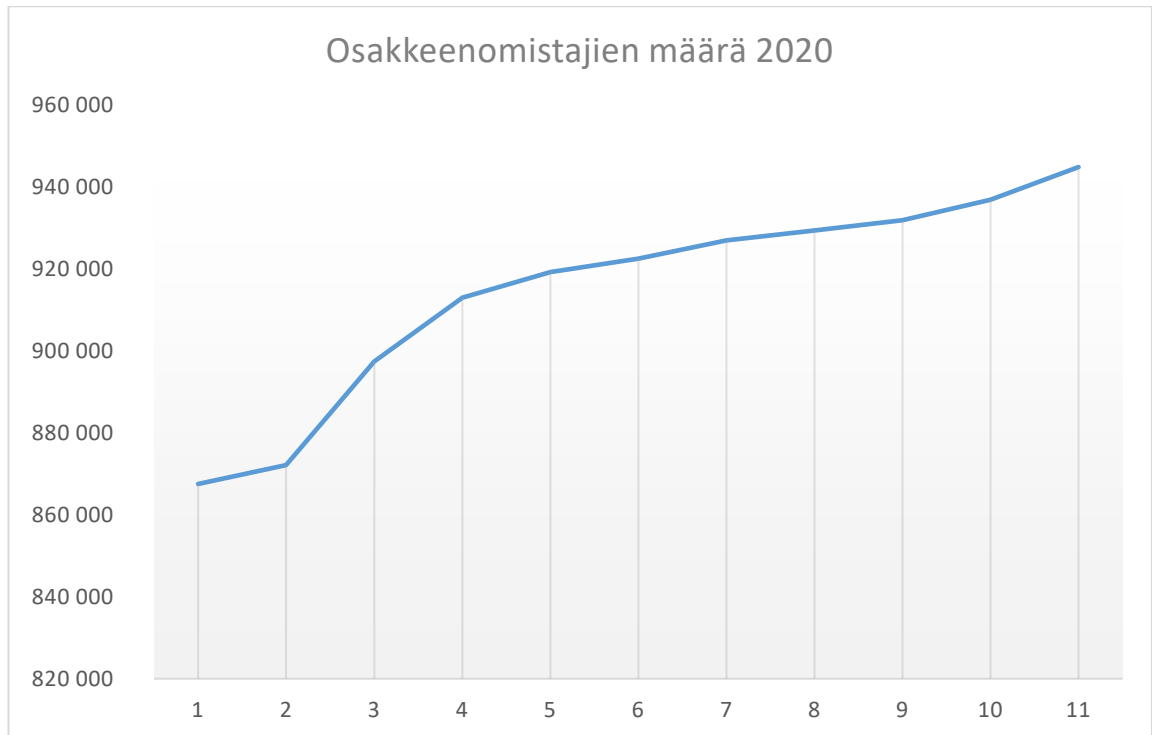

Kaaviosta näkyy sama, joka myös aiemmista kaavioista. 18-29-vuotiaat ovat avanneet eniten osakesäästötiliä, 30-39-vuotiaat ovat hyvin lähellä tilien määrässä ja siitä kohti vanhempia ikäluokkia, tilien suhteellinen määrä vain laskee. Huomioitavaa kuitenkin on, että riippumatta suuresta tilien määrästä, täysi-ikäisten alle 30-vuotiaiden ihmisten osakesäästötilien markkina-arvo on pienin kaikista ikäluokista. Siinä missä 18-29-vuotiaiden osuus tilien määrästä on 30,4 %, on heidän osuus tilien markkina-arvosta vain 15 %. Vertailuksi esimerkiksi 50-59-vuotiaiden osuus tilien määrästä on 10,2 % ja tilien markkina-arvosta 19 %. (Euroclear 1; Euroclear 2; Euroclear 3.)

Looginen selitys tälle on, että ihmisten varallisuus kasvaa iän myötä ja heidän on mahdollista sijoittaessaan laittaa sisään isompia talletuksia. Ero johtuu, nimenomaan talletusten suuruudesta, eikä niinkään tuoton määrästä. Perustelen tämän sillä, että vuoden aikana ei osuuskien määrä ikäluokkien välillä ole muuttunut niin merkittävästi, joka viittaa siihen, että jokainen ikäluokka on tehnyt tuottoa keskivertotilien suhteen saman verran. (Euroclear 1; Euroclear 2; Euroclear 3.)

4.2 Sijoittamisen muutos 2020

Luvussa 3.1 esittelin suomalaisten osakkeenomistajien määrää vuodesta 2012 vuoteen 2019, josta näki kehityksen tämän vuosikymmenen ajalta. Alla olevassa kaaviossa näkyy osakkeenomistajien määrän kehitys vuoden 2020 ajalla. Lähtökohtana on joulukuun 2019 määrä.

Kuva 9: Osakkeenomistajien määrän kehitys vuonna 2020 (Euroclear 4.)

Osakkeenomistajien määrä on ollut läpi vuoden kasvava kuukausi kuukaudelta. Joulukuussa 2019 osakkeenomistajia oli 848 801. Tammikuussa 2020 aloitettiin osakesäästötili ja tuolloin ensimmäisen kuukauden aikana tilejä avattiin 60 042 kappaletta. Varsinaisesti osakkeenomistajien määrä ei kuitenkaan kasvanut tammi-helmikuun välillä kovin merkittävästi – nousua oli vain reilu puoli prosenttia. Helmikuun jälkeen osakkeenomistajien määrä taas kasvoi voimakkaammin – uusia osakkeenomistajia tuli helmikuusta toukokuuhun 47 104. Kasvua tuli tässä ajassa 5,4 %. (Euroclear 1; Euroclear 4.)

Toukokuun jälkeen kasvu rauhoittui muutamaksi kuukaudeksi, kunnes otti taas pienen loikan loppuvuotta kohti. Marraskuussa 2020 osakkeenomistajia oli 944 903. Vuoden 2019 marraskuuhun verrattuna nousua tuli vuodessa 11,2 %. (Euroclear 1; Euroclear 4.)

Vuoden aikana kasvu on merkittävä. Koko 2000-luvulla on ollut enemmän osakkeenomistajia kuin tällä hetkellä ainoastaan vuonna 2011. (Euroclear 4.)

4.3 Tutkimuksen tulokset

Osakesäästötili otti ison askeleen ensimmäisenä kuukautenaan, mikä oli hyvin odotettavissa, koska kiinnostusta oli osoitettu edellisvuoden eri kyselyissä. Tilin avaajia löytyi sukupuolesta ja ikäluokasta riippumatta. Vuoden kehittyessä tilien määrä kasvoi, mutta koko ajan maltillisemmin, mitä pidemmälle vuosi kehittyi. Kasvua kuitenkin pysyi läpi vuoden, jota voi pitää positiivisena merkinä huomioiden, että maailma koki suuren muutoksen koronaviruksen myötä, mikä luonnollisesti vaikuttaa myös tilastoihin.

Huomioitava tutkimuksessani on, että keskityin nimenomaan tilien määrään. Vertailllessani ikäluokkia vuoden eri ajankohdilta, on merkittävää huomata, että nostaessani ykkössijalle nuoremmat ikäpolvet, kyseessä on nimenomaan tilien määrä, eikä niinkään tilien markkina-arvo.

Osakesäästötilejä avattiin eniten 18-29- ja 30-39-vuotiaiden keskuudessa, joten määrällisesti nuoremmat sukupolvet olivat innokkaimmin kokeilemassa uutta. Tosin, kuten aiemmassa kappaleessa huomautin, on merkittävää, että tutkin nimenomaan tilien määrää. Vaikka 18-29-vuotiaat avasivat eniten tilejä, olivat vanhempien ikäluokkien tilien kokonaismarkkina-arvot silti suurempia – jokaisen ikäluokan kohdalla.

Osakesijoittajien määrä kasvoi läpi vuoden, mikä oli varsin positiivista huomata. Työni kolmannessa luvussa esittelin, kuinka 2010-luvun aikana osakkeenomistajien määrä on dipannut 2016 vuoteen asti, kunnes hiljalleen nousut – lopulta 2020 vuoden aikana – samoihin lukuihin, mitä se oli 2010-luvun alussa.

Tässä tutkimukseni toisessa osassa keskityin nimenomaan osakesijoittajien määrään, koska uskoin täten saavani parhaan mahdollisen vertailukohdan nimenomaan osakesäästötiliin. Osakkeenomistajien määrä kasvoi vuoden mittaan, muttei yhtä paljon kuin mitä osakesäästötilejä avattiin vuoden aikana. Osakesäästötilin voidaan uskoa tuoneen uusia sijoittajia markkinoille, mutta valtaosa osakesäästötilin avanneista lienevät jo aiemminkin sijoittaneita.

5 Pohdinta

Tutkin opinnäytetyössäni ensisijaisesti vuoden alussa lanseeratun osakesäästötilin ensimmäisen vuoden onnistumista. Esittelin alkuun osakesäästötilin perusasiat faktojen kautta, jonka jälkeen keskityin ensimmäisen vuoden tilien määrän tutkimiseen tilastojen kautta. Olin erityisen kiinnostunut nimenomaan avattujen tilien määrästä, koska se kuvaa mielestäni parhaiten, kuinka osakesäästötili on houkutellut ihmisiä ja kuinka siitä ylipäättään olla tietoisia.

Lähtökohtani tutkimukselle oli, että kiinnostusta on ennakkoon erilaisten kyselyjen kautta todettu olevan paljon. Oletin siis, että ensimmäisen kuukauden kahden aikana tilejä avattaisiin merkittävä määrä, joka vain kasvaisi vuoden mittaa. Tilastoista toteamani luvut vastasivat valtaosin odottamaani, kun ensimmäisenä kuukautena tilejä avattiin reilu 60 000. Mielestäni määrä on varsin kunnioitettava. Kyseessä on kuitenkin sijoitusmuoto, josta on kerrottu paljon ennakkoarvioita, mutta käytännön kokemusta ei kenelläkään ole. Tietenkin naapurimaissamme on vastaavanlaisia tilejä, mutta kyseinen os-tilimme on uniikki ja omassa maassamme uusi.

Vuoden myötä osakesäästötilien määrän kasvu oli omaan makuuni kuitenkin maltillista. Osasin olettaa, että ensimmäinen kuukausi erottuisi selvästi muista kuukausista. Tämä perustuu mielestäni sillä, että ensimmäisen kuukauden siemenet on kylvetty jo reilu vuoden ajalta, kun os-tiliä on kasvavissa määrin puhuttu enemmän ja enemmän.

Ensimmäisen kuukauden aikana tilin avaajat lienevät valtaosin heitä, jotka tilin lanseeraamista ovat odottaneet ja jotka ovat tästä innostuneet ennakkoon. Myöhempien kuukausien aikana tilin avaajien joukossa on varmastikin ollut henkilöitä, jotka ovat odotelleet, onko os-tili antanut hyviä vai huonoja uutisia ensimmäisten kuukausien aikana. Positiivisten uutisten myötä, on epäilevästi suhtautuneet hypänneet mukaan.

Yleisesti ajatellaan, että nuoret suhtautuvat vanhempia innokkaammin uusiin asioihin – sijoittamisessa mutta myös muuten elämässä, kuten teknologisten keksintöjen osalta. Tämä mielessä, halusin tutkia, näkyykö ikäluokkien välillä eroavaisuuksia osakesäästötilien avaamisen suhteen.

Tulokset olivat hyvin selvät. Tilien määrässä nuoremmat ikäluokat olivat ihan lanseerauksesta lähtien reilusti isommalla edustuksella mukana. Kuitenkin tilien markkina-arvossa näkyi melkoinen ero. Erityisesti 18-29-vuotiaat – jotka avasivat määrällisesti eniten tilejä – olivat tilien kokonaismarkkina-arvolta mitattuna muita ikäluokkia jäljessä. Mielestäni tämä

selittyy sillä, että vanhemmilla ikäluokilla on lähtökohtaisesti enemmän varallisuutta, mitä sijoittaa. Tämä näkyy suoraan markkina-arvossa, mutta myös vuoden aikana sijoitetun rahan kasvaneen koron voisi kuvitella olevan suurempi vanhemmilla ikäluokilla, koska heillä on enemmän kokemusta sijoittamisesta sekä he ovat useimmiten fiksumpia sijoittajina.

Sukupuolten välillä ero tilin avanneiden välillä oli siinä, että naisten osuus oli huomattavasti miehiä pienempi. Tämä ei sinällään yllättänyt, koska yleisestikin miehiä on sijoittajina enemmän. Kuitenkin positiivista on, että yleistrendi naisten keskuudessa on, että panostetaan myös omaan taloudelliseen hyvinvointiin. Tämä näkyi myös tutkimuksessani, sillä naisten osuus kasvoi vuoden mittaan tilin avaajien keskuudessa.

Koko opinnäytetyössä itseäni kiinnosti eniten osakesäästötilin vaikutus yleisesti osakesäästämiseen suomalaisten keskuudessa. Toin teoriaosuudessa esiin suomalaisten eroa muihin pohjoismaihin sijoittajina. Tiesin etukäteen Suomen olevan varallisuudessa jonkinlaisessa pikkuveliasemassa ja itse toivon tämän muuttuvan vuosien myötä.

Osakkeenomistajien määrä kasvoi vuoden aikana, mikä oli hyvin positiivista huomata. Kuitenkaan suoranaista osakesijoittamisbuumia ei havaintojeni mukaan syntynyt, mitä olisin toivonut. Vuoden aikana koronavirus mullisti maailmaa aika lailla ja tämä varmasti osaltaan vaikutti asiaan.

Tutkimukseni on yksiulotteinen, mutta kuvaa hyvin osakesäästötilin avausvuotta tässä valtakunnassa. Varsinainen tilastomateriaalini on luotettavasta lähteestä ja johdonmukainen huomioiden tutkimuskohde, joten pidän käyttämäni materiaalia relevanttina. Sain tilastomateriaalia joulukuuta vaille joka kuulta läpi vuoden, joten se antaa hyvän kuvan lähes koko tutkimusajanjaksolta. Tutkimustani voi hyödyntää teoriaosuuden osalta yksityissijoittaja etsiessään tietoa osakesäästötilistä. Myös palveluntarjoajat saavat tietoa os-tilin herättämän kiinnostuksen suuruudesta.

Omalta osaltani kyseessä ensimmäinen isompi tutkimustyöni ja opin paljon. Ymmärsin konkreettisesti hyvän suunnittelun, aikataulutuksen ja ennen kaikkea aikataulujen noudattamisen merkityksen. Olin pitkään ongelmassa, kun en saanut työtäni lähtemään liikkeelle. Mutta opin, että jos on lähtövaikeuksia, on tärkeää vaan alkaa tekemään jotain, koska tärkeintä on edetä. Jos huomaa suunnan olevan väärä, voi aina kääntää kurssia.

Lähteet

Danske Bank 2019. Kenelle osakesäästötili sopii ja kenelle taas ei? Luettavissa: <https://danskebank.fi/sinulle/artikkelit/2019/11/kenelle-osakesaastotili-sopii-ja-kenelle-taas-ei>. Luettu: 26.11.2020

Euroclear 1. 5.2.2020. Tammikuun aikana yli 60 000 osakesäästötillille karttunut 116 miljoonan euron osakevarallisuus Luettavissa: <https://www.euroclear.com/finland/fi/news-and-insights/news/Tammikuun-aikana-yli-60000-osakesaastotilille-karttunut-116-milj-euro-osakevarallisuus.html>. Luettu: 17.11.2020

Euroclear 2. 6.5.2020. Suomessa yli 100 000 aktiivista osakesäästötiliä joille on karttunut 335 miljoonan euron osakevarallisuus. Luettavissa: <https://www.euroclear.com/finland/fi/news-and-insights/news/Suomessa-yli-100000-aktiivista-osakesaastotilia.html>. Luettu: 17.11.2020

Euroclear 3. 10.11.2020. Suomessa 133 000 aktiivista osakesäästötiliä Luettavissa: <https://www.euroclear.com/finland/fi/news-and-insights/news/Suomessa-133000-aktiivista-osakesaastotilia.html>. Luettu: 1.12.2020

Euroclear 4. Euroclearin Tilastoarkisto. Historiadata. Ladattavissa: <https://www.euroclear.com/finland/fi/statistics/archieve.html>. Luettu: 1.12.2020

Eva 2020. 13.1.2020. Ryysyistä rikkauksiin. Emilia Kullas, Annukka Oksanen. Luettavissa: <https://www.eva.fi/wp-content/uploads/2020/01/eva-artikkeli-13.1.2020.pdf>. Luettu: 10.12.2020

HS.fi 13.3.2019. Eduskunta hyväksyi uuden osakesäästötilin, jonka sisällä sijoitusten vaihto on verotonta: Mikä muuttuu? Luettavissa: <https://www.hs.fi/talous/art-2000006033409.html>. Luettu: 3.11.2020

Kauppalehti 1. 6.3.2020. Danske Bankin suomalaisiasiakkaat tuplasivat osakeostonsa helmikuussa – syinä korona ja osakesäästötili Luettavissa: <https://www.kauppalehti.fi/uutiset/danske-bankin-suomalaisiasiakkaat-tuplasivat-osakeostonsa-helmikuussa-syina-korona-ja-osakesaastotili/3084bdae-0ec4-4b42-bb22-5f95955ef224>. Luettu: 10.12.2020

Kauppalehti 2. 14.1.2020. Yhä useampi suhtautuu osakesijoittamiseen myönteisesti - selvä asennemuutos 20 vuodessa Luettavissa: <https://www.kauppalehti.fi/uutiset/yha-use-ampi-suhtautuu-osakesijoittamiseen-myonteisesti-selva-asennemuutos-20-vuodessa/350bbb59-c704-467d-a662-6612862c8cbb>. Luettu: 10.12.2020

Kauppalehti 3. 14.1.2020. Jääkö Suomi Pohjolan ryysyläksi? Sijoitussäästötilit paljastavat Pohjoismaiden erot Luettavissa: <https://www.kauppalehti.fi/uutiset/jaako-suomi-pohjolan-ryysylaksi-sijoitussaastotilit-paljastavat-pohjoismaiden-erot/62b2b4f6-42ec-43bd-8f6d-b01c576d6d7e>. Luettu: 14.12.2020

Nordnet 2018. 3.9.2018. Sijoittaminen muuttuu, mutta mihin suuntaan? Luettavissa: <https://www.nordnet.fi/blogi/sijoittaminen-muuttuu-mutta-mihin-suuntaan/>. Luettu: 17.12.2020

Pörssisäätiö 2017. 11.12.2017. Kysely: Osakesäästötili kiinnostaa etenkin nuoria ja uusia sijoittajia. Luettavissa: <https://www.porssisaatio.fi/blog/2017/12/11/kysely-osakesaastotili-kiinnostaa-etenkin-nuoria-ja-uusia-sijoittajia/>. Luettu: 25.11.2020

Pörssisäätiö 2019. 18.11.2019. Reilu kolmannes yksityissijoittajista aikoo avata uuden osa-kesäästötilin heti ensimmäisenä vuotena, paljastaa sijoittajabarometri. Luettavissa: <https://www.porssisaatio.fi/blog/2019/11/18/reilu-kolmannes-yksityissijoittajista-aikoo-avata-uuden-osakesaastotilin-heti-ensimmaisena-vuotena-paljastaa-sijoittajabarometri/>. Luettu: 3.11.2020

Pörssisäätiö 2020. 6.10.2020. Kotitalouksien rahoitusvarat. Luettavissa: <https://www.porssisaatio.fi/blog/statistics/kotitalouksien-rahoitusvarat/>. Luettu: 3.11.2020

Rahapodi 176. 4.10.2019. Rahapodi jakso 176: Osakesäästötili tulee! Kuunneltu: 3.12.2020. Podcast. Spotify.

Rahapodi 183. 21.11.2019. Rahapodi jakso 183: Osakesäästötili. Täällä. Nyt. Kuunneltu: 3.12.2020. Podcast. Spotify.

Sijoittaja 2020. 6.1.2020. Osakesäästötili: Usein kysytyt kysymykset. Luettavissa: <https://www.sijoittaja.fi/186732/osakesaastotili-kysymykset/>. Luettu: 18.11.2020

Sijoitustieto 2014. 5.6.2014. Suomalaiset sijoittajina. Luettavissa: <https://www.sijoitustieto.fi/sijoitusartikkelit/suomalaiset-sijoittajina>. Luettu: 3.11.2020

Talouselämä. 17.1.2020. Kokoomus haluaa merkittäviä muutoksia osakesäästötiliin – Petteri Orpo varoittaa jyrkästi Sanna Marinin hallitusta. Luettavissa: <https://www.talouselama.fi/uutiset/kokoomus-haluaa-merkittavia-muutoksia-osakesaastotiliin-petteri-orpo-varoittaa-jyrkasti-sanna-marinin-hallitusta/5b64f3bc-0d9f-4516-b042-9c776c923a29>.
Luettu: 17.12.2020

Taloussuomi. 21.1.2020. Osakesäästötili. Luettavissa: <https://www.taloussuomi.fi/sijoitus/osakesaastotili>. Luettu: 3.12.2020

Valtiovarainministeriö. Antti Sinkman 23.1.2019. Osakesäästötilin verosäännökset. Luettavissa: <https://www.eduskunta.fi/FI/vaski/JulkaisuMetatieto/Documents/EDK-2019-AK-240468.pdf>. Luettu: 3.12.2020

Vero 1. 30.12.2019. Osakesäästötili. Luettavissa: <https://www.vero.fi/henkiloasiakkaat/omaisuus/sijoitukset/osakes%C3%A4%C3%A4st%C3%B6tili/>. Luettu: 17.11.2020

Vero 2. 30.12.2019. Osakesäästötilin verotus. Luettavissa: <https://www.vero.fi/syventavat-vero-ohjeet/ohje-hakusivu/81118/osakes%c3%a4%c3%a4st%c3%b6tilin-verotus/>. Luettu: 17.11.2020

Veronmaksajat. 10.1.2020. Osinkojen verotus pörssiyhtiöstä ja listaamattomasta yhtiöstä. Luettavissa: <https://www.veronmaksajat.fi/Sijoittaminen/Osinkojen-verotus/#d79b4da5>.
Luettu 3.12.2020

Yle 2019. Osakesäästötili on uusi tapa sijoittaa suoraan osakkeisiin. Luettavissa: <https://yle.fi/uutiset/3-10998560> Luettu: 26.11.2020